

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Æternitas speciale Dei Attributum ab aliis diuersum ostenditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

litas (supponat non tamen ordine durationis: ergo recte poterit esse ens ab alio, & creatura, licet sit ex æternitate. Ex confirmatur: quia negari nequit, quin Deus ab æterno æque expediam suam potentiam creaturam Michaelis habuerit, atque habuit in tempore, quo illum produxit: ergo, nisi in essentia Michaelis passiva increabilis ab æterno ostendatur (quæ ut dixi ex prædicato essendi ab alia causatiue nusquam ostenditur) ab æterno, & ex æternitate potuit æque, atque in tempore produci. Probatur vterius: quia creatura essentia sua defectibili (ut pote ex libera Dei voluntate permanere) non repugnat in æternum permanere: ergo neque ab æterno perdurare: dummodo id à libera Dei voluntate fortiat: quod si in rebus essentia sua successiue, ut in nonnullis motibus duratio ab æterno esse non possit: alit in permanentibus duratio ab æterno non ita videtur repugnare. Sed de hoc in physicis fufius. Quare fufiori hic diffinitione, accuratiorque examine abstinere: maxime cum è possibilitate, vel repugnantia durationis creaturæ ex æternitate, veritas primæ huius certissimæ conclusionis maxime pendeat.

3. Admissa ergo possibilitate infinitæ creaturæ durationis tam à parte antequam à parte post, ac proinde, quæ ex æternitate, & per æternitatem sit: Nihilominus æternitas proprie non erit. Etenim tota simul exercite non erit essentia sua, est potentia, & apertudine tota simul sit, ut de permanenti duratione, maxime de substantiarum spiritualium æquo plures æstimant, qui durationem (eam præcipue) à te durante realiter differre insistantur: alit actus, & exercite tota simul æternitate non est. Dei autem æternitas essentia, & conceptu suo indivisibili, ut diximus, actus, & exercite tota simul est, quin aliunde esse non possit, omnique durationis imaginariæ, & vltiori etiam spatio, & intervallo, quantum ex se est, nequit non coexistere, licet ex parte alterius extremi possit coexistentia deficere: sicut de coexistentia Dei per immensitatem suam spatio imaginario toti, & vltra superius dicebamus. Licet autem in ea opinione de duratione, quæ æquum est, & tota simul dicitur, atque à substantia spirituali physice indistincta (de cuius veritate examen ad controvertendas physicas remittimus, ubi plura pro illo produximus) de se apta etiam per illam sit substantia permanentis spiritualis ut toti spatio imaginario coexistat per æternitatem, atque si ita produceretur, etiam ex æternitate: de te tamen non est determinata, ut ita coexistat: cum de se & essentia sua non exstat, sed contingens sit, atque indifferens ut exstat, vel non exstat: ac proinde de se indifferens, ut toti illo spatio, imo & cuius eius parti, & momento exstat, ac de facto durationi reali, quæ de facto est, fuit, vel erit, rebulque, quæ pro illa existit, coexistat, sicut necessario per suæ æternitatis indivisibilitatem durationem coexistit, & coextenditur vndeque Deus.

4. Atque inde satis constat apertum inter æternitatem Dei, atque possibilem creatam durationem per æternitatem totam discrimen: indeque & discrimina alia inter hæc eadem suboriuntur. Sicut enim dicebamus de immensitate, inde etiam æternitas Dei principium obiectivum, & exemplar omnis creatæ durationis, etiam quæ per totam æternitatem esset, eiusque fundamentum, & ut diximus cert. 1. primi generis mensura. Recte enim ac profunde aiebat Dionys. 5. de divin. nom. *Ipsè Deus est principium, & mensura æternum. & temporum entitas, & entium æquum.* Et rursus: *ipsum æquum, & omnia quæ sunt, & mensuræ æternum, & quæ sub mensuras cadunt per ipsum, & ab ipso sunt, & cap. 10. Ipsè est omnium æquum, & tempus, ante diem, ante æquum, ante tempus.* Denique audient pro his aliisque æternitatis Dei à creatæ duratione differentis. August. 1. confes. cap. 6. *Summus (inquit) enim est, & non mutari: neque peragitur in te hodiernus dies, & tamen peragitur, quia in te sunt. & ista omnia. Non enim habent vias transiendi nisi contineres ea, & quoniam anni tui nra. deficient, anni tui hodiernus dies, Et quoniam multi iam dies nostri. & Patrum nostrorum per hodiernum tuum transierunt: & ex illo acceperunt modos, & utcumque existunt, & transiunt adhuc alij, & utcumque existunt. Tu autem idem ipse es, & omnia crastina, atque vltra, omniaque hysterna, & retro hodie factis, hodie factis. Quid ad me, si quis non intelligat: gaudeat, Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.*

& ipse dicens: quid est hoc? gaudeat etiam scire, & amet, non inveniendū invenire potius te, quam inveniendū non invenire te.

CERTAMEN III.

Æternitas speciale Dei attributum ab aliis diversum ostenditur.

1. Dei æternitatem speciale Dei attributum non esse duplici ex capite probari posse videtur. Primo: quia omnia divina attributa videtur transcendere. Atque enim Sapientia, Omnipotentia, amor, immensitas, atque infinitas æterna est, atque Dei essentia, seu Deus infinitus est: vnde vel plura æternitatis attributa in Deo admitenda sunt, quod implicat: siquidem eiusdem generis, seu nationis vnicum solum attributum, & prædicatum divinum admitti in Deo potest, quodque omnem illius generis rationem è conceptu suo indivisibili in se claudit: cum infinitum sit absolute, & simpliciter per denegationem terminum etiam extrinseci, ut dicit. 3. certam. vlt. ostendebamus, vel dicendum est vnicam æternitatem, omnia Dei attributa transcendere: neque enim alius modus superesse huic rei componende videtur. Quare æternitas, seu esse æternum speciale Dei attributum non erit à reliquis diversum.

2. Alio etiam ex capite speciale Dei attributum æternitas videtur non esse. Quia, nimirum confunditur cum Dei immutabilitate, pariter illius est. Etenim in duratione intrinseca non mutari Deum, ad immutabilitatem Dei spectat: id autem ipsum est durationem Dei totam simul, atque infinitam, seu interminabilem vtriusque esse, quæ est æternitatis essentia, & definitio. Secundo Dei immutabilitas etiam claudit immutabilitatem de non esse ad esse. Tercio æternitas immutabilitatem, seu impossibilitatem motus intrinseci, seu ad intrinsecum quodvis includit. Hinc August. q. 19. ex octoginta tribus aiebat: *Licet omne æternum sit immortale, non tamen omne immortale satis subtiliter æternum dicitur: quia, etsi semper aliquid vivat, tamen si mutabilitatem patitur non proprie æternum appellatur. De natur. boni, c. 39. Illa est autem vera æternitas, quæ vera immortalitas. Hoc est, illa summa incommutabilitas, quam solus Deus habet.*

3. Sibi vbiq; similis August. ita in eandem sententiam scribit 12. de Civit. c. 15. *Tempus autem, quoniam mutabilitate transcurrit, æternitati immutabili non potest esse coæternum. Ac per hoc, etiam si immortalitas Angelorum non transit in tempore, nec præterita est, quasi iam non sit, nec futura, quasi nondum sit: tamen eorum motus, quibus tempora peraguntur, ex præterito in futurum transiunt, & ideo creatori coæterni esse non possunt. Quibus verbis certiam à nobis adhibitam probationem expresse. Eidem sententiæ fauet Tertul. c. 39. aduers. Hermogenem, ubi *Leges æternitatis esse, aliter dispersionem, & demutationem pati non possit. Nec fauet minus Isidorus 7. etymolog. c. 1. alijque Patres consonè loquuntur sæpe: quare opinio æternitatem Dei cum eius immutabilitate confundens, vel parum esse, vel in eis non parum fundamenti videtur habere.**

4. Nihilominus æternitatem diversum ab aliis omnibus Dei attributis esse (præsertim ab immutabilitate, de quo in terminis scholasticis Doctores disputarunt) concors Theologorum sententia est: ita S. Thomas 1. p. q. 10. art. 2. cum suis interpretibus id disputantibus: ibi Caiet. art. 1. Aureol. apud Capreol. in 1. d. 9. q. vn. argum. 5. primi ord. Vazq. d. 31. c. 1. Suarez disp. 50. metaph. sect. 5. nu. 16. Et quidem argumenta de æternitatis transcendentia nihil probant. Licet enim æterna omnia attributa sint, vna æternitate, tam ipsa, quam essentia Dei esse possunt, quin hæc illa transcendat: sicuti vnicam solum existentia ea omnia existunt, actuque & exercite sunt omnium sententia, physice loquendo: P Meta-

Metaphysicè vero etiam in principiis nostris datis controuersi de Trinit. d. 7. q. 1. ubi non attributa solum, sed personalitates diuinas, in suo conceptu esse seu entis substantiui metaphysici rationem non imbibere, sed solum entia realia adiectiua metaphysica esse, quaque iure identitatis cum essentia eius entitate entia sint, cuiusque existentia existant ostendimus. Hinc autem, cum duratio sit persistencia in esse facile apparet, non aliter attributa quam esse diuini, seu essentia aternitate perpetuo durare, quod non est in ipsis formaliter imbibere, ut ad transcendentiam eius oportebat, sed ab ea attributa tanquam à forma aeterna denon inari.

5. Quod autem ab immutabilitatis attributo diuersum attributum aternitas sit (de quo solum scholastici dubitarunt) facile suadetur. Quia, siue positium utriusque attendatur, siue negatiuum, quo utramque concepiamus, & explicamus diuersa in utraque sunt. Immutabilitas enim, ut bene Vazquez noster, essendi plenitudinem, & omnium sibi possibilibus identitatem realem cum esse, cui nihil de nouo ideo possit accedere importat; aternitas vero in eodem esse pleno persistentiam & durationem simul totam, qua omni spatio reali durationis coexistat, atque ultra imaginariam durationem, quantum de se est, actu repleat. Quæ, & in se, & in ordine ad extrinsecam, quo illud concipimus diuersa valde ex parte obiecti metaphysicè sunt. Negatiua vero utriusque, quibus utramque explicamus, valde etiam diuersa sunt; aternitatis enim est negatio terminum, & successione in durando; immutabilitatis vero negatio, seu incapacitas mutationis cuiusvis: quæ ut patet valde diuersa sunt: ac proinde, siue positium, siue negatiuum utriusque attributi consideres diuersa metaphysicè esse comperies.

6. Sic autem attributa hæc inter se comparantur: ut immutabilitas amplius quoddam attributum sit, & ex quo tanquam ex principio metaphysico aternitas Dei demonstratur. Illud quippe omnem mutationem vniuersum Deo repugnare dicitur, ac proinde & à Deo necessario excludit, ablegatque longissime: ex quo necessario deducitur neque in duratione intrinseca successione, aut initium, vel finem esse posse: quam negationem in duratione aternitas dicit; eam tamen in ea materia immutabilitas non dicebat. Sic etiam in scientia, in potentia, & aliis attributis negationem mutationis, immutabilitas infert; quam tamen in eis materiis eo conceptu præciso non tangit. Id solum argumenta probant: nimirum utriusque huius attributi metaphysicam, non identitatem, sed connexionem: ob quam Patres non multum de metaphysicis formalitatibus curantes quandoque confuderunt. Denique immutabilitas in actibus, quam Patres ad aternitatem requirunt, sine essentia aternitatis posset saluari, si ij omnes duratione successiua ex aternitate, & per aternitatem durarent, ut de duratione, seu æuo Angelorum per aternitatem censlebat sancti. Bonauentura.

QVÆSTIO V.

De Vnitae Dei.

DE diuina vnitae duplici sensu potest disputari. Primo, prout entis attributum est, atque à nobis explicatur pro indiuiso in se, & diuiso à quolibet alio. Secundo pro vnitae singularitatis physice, & metaphysice, ex qua vnus solus Deus esse debeat: ita ut plures esse Deos physice, ac metaphysice repugnet ab hoc numero Deo numerice diuersos: quia de essentia Dei, seu Deitatis sit singularis vnitae, vel formaliter, vel radicaliter, ac proinde implicet prædicatum specificum Dei, seu Deitatis, non chimericum, assignari. Vtroque autem sensu de Dei vnitae agendum hic erit cum vtroque modo negatione à nobis Dei vnitae explicetur.

CERTAMEN I.

Maxima, entis pedisequa, vnitae in Deo astruitur.

VNum metaphysica vnitae, quæ entis prædicatum necessariò metaphysicè consequitur, ac proinde passio metaphysica entis appellatur esse Deum negari minime potest: imò à nullo hæcenus est negatum. Ij enim, qui inter communia, & personalia, vel inter essentiam, & attributa distinctionem ante intellectus operationem, vel formalem actualem, & ex natura rei, vel virtualem admittunt, in id absurdum à nobis coguntur, ut Dei vnitatem negent: ipsi vero illud vitare variis, necio an solidis, eufoniis contendunt: contra Gilbertum, & Alfeclæ, qui inter communia, & personalia vnitatem (de qua hic ex initio non agimus) negant, pugnamus satis controuersi, de Trinit. Adeo constans ratio est hæc Dei vnitae, ut Melissus, Philosophique sapientiores Deum vnitatem ipsam, vel ipsum vnum appellarent apud Eugubinum 3. de peren. philos. c. 7. Probaturque facile: quia est ens non diuisum, & plura: ergo vnum. Consequentia est certa: quia licet ens non simplex, seu compositum vnum esse possit; aut ens simplex neque non vnum esse: pluralitas enim distinctionem importat totalem, ac mutam eorum, quæ plura sunt: cui magis opponitur simplicitas, quam compositio: cum hæc partialem distinctionem mutam eorum, quibus constat, importet, quæ necessaria ad compositionem est: simplicitas autem non solum totali distinctioni, sed & huic partiali ad compositionem necessariæ essentia sua repugnat: vnde maximam summamque omnium vnitatem Dei esse statim ostendimus. Sed tamen aduertendum hic est agi nunc de vnitae essentia, & communium Trinitatis, seu vnitae, & identitate atque indistinctione personarum diuinarum inter se contra hanc conclusionem difficultas suboritur, maxime contra secundam militat conclusio-

nem.

2. Ea vero secunda conclusio certaminis titulo contenta est: vnitatem Dei præfatam maximam summamque è possibilibus esse, est communis Theologorum cum S. Thoma. 1. p. q. 11. art. 4. ubi eius interpretes Vazq. in comment. Soar. 1. de essent. & attribut. c. 6. Est autem adeo constans veritas conclusionis, ut citatis Philosophis fuerit perspicua: id enim significabant, cum dicebant: *Deum ipsum vnum, siue vnitatem ipsam esse*. Sic enim summum, aut excellentissimum in quouis genere v. g. Sanctitatis, sapientie &c. abstracto illius generis explicare solemus, concreto nomine non contenti. Scilicet cum non sanctum, aut sapientem, sed ipsam sanctitatem, & sapientiam compellantes. Rationem autem dedimus num. 1. Ex S. Thom. ex eoque Theologi reliqui dedere è summa Dei simplicitate. Inde enim fit summe opponi diuisioni, & multitudini Deum: cum autem vnitae in oppositione diuisioni entis in se, & multitudini, seu pluralitati consistat, vel in eo, quod per eam à nobis intelligitur, atque explicatur, aperte fit ea summa oppositione summam vnitatem consistere, vel necessariò à nobis explicari. Confirmatur ex his, quæ pro diuina simplicitate superius adduximus, ut omnem à Deo compositionem, siue substantialem, siue accidentalem relegamus.

3. Oppones tamen contra hanc conclusionem ex mysterio Trinitatis personarum. Vnitae opponitur essentia sua diuisioni, & pluralitati, ut cum omnibus Philosophis, & Theologis fatemur: ergo summa vnitae omni diuisioni, & pluralitati opponitur. Atqui vnitae Dei non opponitur omni pluralitati, & diuisioni: ergo non est summa vnitae. Subiungitur probatur: quia vnitae Dei comparatur pluralitati, ac diuisioni nem personarum Trinitatis: sunt enim persone tres.